

POMEN UČITELJEVIH KOMUNIKACIJSKIH KOMPETENC ZA SODELOVANJE VZGOJNO- IZOBRAŽEVALNE USTANOVE S STARŠI

ŽIVA GRAFENAUER EKART

Osnovna šola Duplek, Sp. Duplek, Slovenija in Pedagoška fakulteta, Univerza v Mariboru, Maribor, Slovenija, e-pošta: Ziva_grafenauer@yahoo.com

Povzetek Družbene spremembe so pripeljale do tega, da postaja sodelovanje med šolo in domom nujno in vse intenzivnejše. Najbolj zaželeno obliko sodelovanja med šolo in domom predstavlja partnerski odnos med obema. Zanj so značilni dvosmerna komunikacija, vzajemna podpora, skupno odločanje in spodbujanje učenja. To lahko dosežemo, v kolikor imajo učitelji dobro razvite komunikacijske kompetence, ki jih v prispevku obravnavam kot bistvene kompetence učitelja, ki omogočajo dobro sodelovanje vzgojno-izobraževalne ustanove s starši. Komunikacija predstavlja socialno interakcijo, skozi katero se kaže način in kakovost odnosa med udeleženci komunikacije. V kolikor šole težijo k dobrim komunikacijskim kompetencam svojih zaposlenih, predvsem učiteljev, lahko pričakujejo pozitivne odzive staršev, kar prispeva k optimalnemu razvoju otroka.

Ključne besede:

šola,
učitelji,
starši,
komunikacija,
kompetenca.

THE IMPORTANCE OF THE TEACHER'S COMMUNICATION COMPETENCIES FOR THE COOPERATION OF SCHOOLS WITH THE PARENTS

ŽIVA GRAFENAUER EKART

Osnovna šola Duplek, Sp. Duplek, Slovenija in Pedagoška fakulteta, Univerza v Mariboru, Maribor, Slovenija, e-pošta: Ziva_grafenauer@yahoo.com

Abstract Social changes lead to changes in cooperation between school and parents. This cooperation has become more necessary and intensive. The most desirable form of cooperation between school and parents is a partnership between them. Features of the partnership cooperation are two-way communication, mutual support, making decision together and promotion of learning. This can be achieved if teachers have well-developed communication competencies. In the article I discuss them as essential competencies of a teacher that enable good cooperation of an educational institution with parents. Communication is a social interaction. It shows the way and quality of the relationship between the participants in communication. If schools strive for good communication competencies of their employees, especial for teachers, they can expect positive responses from parents. This contributes to the optimal development of the child.

Keywords:
school,
teachers,
parents,
communication,
competence.

1 **Opredelitev problema**

Družina in šola imata pri razvoju otroka osrednje mesto. Obe instituciji sta eksistenčnega pomena za razvoj človeka. Razvoj otroka je v tako v javni kakor tudi zasebni domeni. V kolikor želimo otrokom omogočiti najboljši možni razvoj in zmanjšati razlike med njimi, se morata obe sferi (javna in zasebna) povezati, kar zahteva sodelovanje med šolo in domom (Betz, 2015). Dobro sodelovanje med njima je možno samo, kadar imajo učitelji dobro razvite komunikacijske kompetence.

2 **Opredelitev sodelovanja med učitelji in starši**

Sodelovanje med šolo in domom se zgodovinsko gledano pojavlja že dolgo, opaziti pa je spremembe v njegovi intenziteti in oblikah ter vlogah, ki jih imajo posamezniki v tem sodelovanju (Marinšek, 2006). Od sredine 20. stoletja naprej imajo starši izredno pomembno vlogo pri izobraževanju svojih otrok. Šola, kot vzgojno-izobraževalna ustanova, ki omogoča učencem organizirano in sistematično pridobivanje znanja ter spretnosti (Slovar slovenskega knjižnega jezika), postaja tista, ki nudi otroku možnosti, da se v družbi in gospodarstvu uveljavi, zato se neprestano večja zanimanje staršev za otrokov uspeh v šoli. Dodatno potrebo po sodelovanju utemeljuje koncept odgovornega starševstva, poleg tega pa tudi šole spodbujajo sodelovanje s starši (Betz, 2015; Wild in Lorenz, 2010). Sodelovanje med starši in šolo temelji na: 1. zakonski zahtevi, ki zahteva vključevanje staršev v šolo in 2. pedagoški zahtevi, ki izhaja iz ugotovitve, da je za optimalni otrokov razvoj in uspeh v šoli nujno sodelovanje med starši in učitelji (Krumm, 2001).

Poleg najboljšega možnega razvoja otroka na izobraževalnem področju je cilj izobraževanja tudi zmanjšanje neenakosti med otroci. Vključevanje staršev v šolo predstavlja naložbo v prihodnost njihovih otrok. Redno in konstruktivno sodelovanje med šolo in domom ne prinaša prednosti samo za učence, temveč tudi za starše in učitelje. Staršem omogoča lažjo identifikacijo s šolo in njenimi nalogami, učiteljem pa nudi podporo pri njihovi osnovni nalogi, to je poučevanju (Sacher, 2008).

V sodelovanju med učitelji in starši težimo k sodelovanju, ki ga opredeljuje koncept partnerskega odnosa. Za partnersko sodelovanje so značilni medsebojna podpora, spoštovanje in zaupanje. Gre za enakopravno delitev odgovornosti za razvoj in napredek otroka. Starši in učitelji v takšnem odnosu predstavljajo enakovredne sogovornike, ki se v dialogu podpirajo, prav tako pa so za ustvarjanje in razvoj odnosa med njimi enako pomembni oboji (Juul in Jensen, 2009). Hornby (2000) poudarja štiri ključne elemente, ki tvorijo partnerski odnos. Ti so: dvosmerna komunikacija, vzajemna podpora, skupno odločanje in spodbujanje učenja. Partnerstvo zahteva dialog med šolo in domom in s tem razvoj komunikacijske kulture, ki presega zgolj medsebojno informiranje, temveč strmi k dialoškemu sodelovanju.

Nekateri avtorji (Jensen in Jensen, 2011; Juul in Jensen, 2009) opozarjajo, da težko govorimo o enakopravnem odnosu med šolo in domom, saj gre za sodelovanje med učitelji, ki so strokovnjaki, in starši, ki so praviloma laiki. Menijo, da gre za asimetričen odnos, zato imajo učitelji v odnosu s starši »večjo moč« oz., kot navaja Marinšek (2006), dominantno vlogo (glej tudi Betz, 2015).

Boonk idr. (2018) ločijo med dvema oblikama sodelovanja med starši in šolo, in sicer:

1. vključevanje staršev v šolsko delo doma, kar se nanaša na to, kaj starši počnejo doma, da spodbujajo učenje svojih otrok (npr. pogovarjanje staršev z otrokom o šoli, spremljanje šolskega dela, pomoč pri domačih nalogah ipd.) in
2. vključevanje staršev v šolsko delo v sami šoli, kjer gre za dejavnosti, ki se jih starši udeležujejo v šoli (npr. obiskovanje roditeljskih sestankov, govornih ur in šolskih prireditvev, vključevanje v organe šole ipd.).

Pri gradnji sodelovanja med učitelji in starši igra pomembno vlogo usmeritev šole, ki se odraža v politiki in smernicah šole glede partnerstva med šolo in domom. Politika neke šole je oblikovana na podlagi nacionalne šolske politike, ki med drugim spodbuja šole k uporabi specifičnih oblik partnerstva za izboljševanje svoje učinkovitosti (Creemers in Kyriakides, 2013). Nacionalna šolska politika pa je zasnovana na temeljnih vrednotah vzgoje in izobraževanja, ki izhajajo iz človekovih pravic in dolžnosti ter načela pluralne demokracije, strpnosti, solidarnosti in pravne države. Pri tem gre posebej izpostaviti, da uresničevanje človekovih pravic zahteva

zagotavljanje kakovostnega vzgojno-izobraževalnega sistema na vseh ravneh (Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju, 2011). Sodelovanje s starši mora biti eden izmed pomembnih ciljev vsake šole. V kolikor želijo šole vzpostaviti dobro sodelovanje s starši, na sodelovanje ne smejo gledati kot na program, ki ga morajo izvesti. V svojih prizadevanjih morajo iti dlje in v sodelovanje enakovredno vključiti starše, saj le-ti igrajo eno od osrednjih vlog pri izobraževanju njihovih otrok. Učitelji se morajo zavedati moči medsebojnega sodelovanja, postavljanja skupnih ciljev in doseganja soglasij. Šole morajo razvijati šolsko kulturo, v kateri se ne bodo počutili dobrodošle samo učenci, temveč tudi njihovi starši, da bodo ti čutili, da si šola in učitelji želijo sodelovanja z njimi (Betz, 2015). Izražanje interesa učiteljev za delo s starši ni pomembno zgolj z vidika učenca in njegovih staršev, temveč je pomembno tudi za učitelja samega, s tem pa se dviga tudi kvaliteta šole. Za dobro sodelovanje s starši si morajo v šoli prizadevati vsi zaposleni, torej učitelji, vodstvo šole, administrativno in tehnično osebje (Sacher, 2008). Iz raziskave Šteh in Kalin (2011) izhaja, da so si v Sloveniji starši in učitelji enotni glede tega, da je njihovo sodelovanje potrebno in koristno. Hkrati pa je na drugi strani ista raziskava pokazala, da oboji dvomijo v kompetentnost drug drugega. V kolikor želimo zmanjšati dvom staršev v učitelje in omogočiti dialoško sodelovanje med starši in učitelji, moramo strmeti k razvoju kompetenc učitelja, ki bodo pripomogle k dobremu sodelovanju s starši.

3 Učiteljeve kompetence za sodelovanje s starši

Marentič Požarnik (2007) kompetenco ali zmožnost razlaga kot smotrno in premišljeno ravnanje, ki ne ostaja le na ravni teoretičnega znanja. Gre za sposobnost in pripravljenost posameznika, da uspešno in odgovorno rešuje probleme v različnih situacijah.

Ekspertna skupina v okviru projekta Partnerstvo šol in fakultet (Peklaj, 2006) je identificirala 39 učiteljevih kompetenc. Razdelili so jih na pet področij učiteljevega dela. Ta so: učinkovito poučevanje, vseživljenjsko učenje, vodenje in komunikacija, preverjanje in ocenjevanje znanja ter spremljanje napredka učencev in širše profesionalne kompetence. Med slednje se uvršča tudi učinkovito komuniciranje in sodelovanje s starši in drugimi osebami, odgovornimi za učence.

Podrobneje učiteljeve kompetence pri sodelovanju s starši opredeljujejo Kalin idr. (2009), in sicer naštevajo:

- učinkovito komunikacijo, ki učitelju omogoča, da se ustrezno odzove na različne potrebe staršev,
- demokratičen, odločen, ustvarjalen in samozavesten nastop učitelja, saj na ta način pridobi zaupanje staršev,
- sposobnosti za pomoč staršem pri sodelovanju z razredom, s šolo, z njim samim in z otrokom
- na področju sodelovanja s starši se mora učitelj profesionalno izpopolnjevati in vseživljenjsko izobraževati in učiti,
- učitelj se mora zavedati posledic neprimerne sodelovanja s starši.

Marentič Požarnik (2007) podaja predlog seznama kompetenc dobrega učitelja, ki jih razdeli na naslednja področja: komunikacija in odnosi (do učencev), učinkovito poučevanje, organizacija in vodenje, profesionalni razvoj in sodelovanje z delovnim in družbenim okoljem (kamor spada tudi sodelovanje učiteljev s starši). Sodelovanje med učitelji in starši je tudi del učiteljevega profesionalnega razvoja, saj le-ta med drugim zajema: odprtost za povratne informacije in nasvete, seznanjanje s sodobnimi dosežki ved in njihova kritična in premišljena vključitev v svoje delo, stalno strokovno izpopolnjevanje. Puklek Levpušček (2007) našteva troje kompetenc učiteljev, in sicer: strokovne, odnosno-komunikacijske in organizacijsko-administrativne kompetence, od katerih so nekatere zelo pomembne pri sodelovanju s starši. Med strokovnimi kompetencami so to večšine razredništva, med katere sodijo: razgovori s starši, vodenje roditeljskih sestankov kakor tudi obvladovanje informacijsko-komunikacijske tehnologije. Pri odnosno-komunikacijskih kompetencah so to komunikacijske spretnosti in empatičnost, med katere sodijo: spretnost poslušanja, parafraziranja, dajanja nasvetov, konfrontacije, vzpostavljanje dobrih odnosov s starši ob razumevanju njihovih različnosti in negotovosti, dajanje konstruktivne povratne informacije ter sposobnost refleksije lastnega dela. Slednja po mnenju Košir (2013) predstavlja sredstvo učiteljevega razvoja, saj omogoča kakovostnejše delovanje v novih situacijah.

Učiteljev odnos do staršev predstavlja enega najpomembnejših motivacijskih dejavnikov za sodelovanje staršev s šolo. V kolikor želimo dobro sodelovanje med učitelji in starši, morajo biti učitelji prepričani, da je sodelovanje dobro in koristno (Betz, 2015). K razvoju dobrega sodelovanja s starši ne prispeva le učiteljev

profesionalni razvoj, temveč tudi njegove splošne vrednote, osebne lastnosti in pripravljenost za osebni razvoj (Jensen in Jensen, 2011). Izsledki raziskave, izvedene v Sloveniji, kažejo, da je za izgradnjo dobrega sodelovanja med učitelji in starši nujna kultura dialoga in reševanja problemov v vzdušju spoštovanja drug drugega, sprejemanja različnosti enih in drugih, nenehne refleksije trenutne situacije, dovoljevanja svobode in avtonomije ter zavedanje soodvisnosti in skupnih ciljev (Šteh in Kalin, 2011).

Izsledki raziskave Lewis idr. (2011) kažejo, da k boljšemu sodelovanju učiteljev s starši prispevajo naslednje aktivnosti učiteljev: izkazovanje interesa za delo s starši, izgradnja pozitivnega odnosa med učiteljem, staršem in učencem, oblikovanje pozitivne razredne klime, izobraževanja v smeri sodelovanja med učitelji in starši ter vzpostavljanje dobrega sodelovanja med šolo in lokalno skupnostjo.

H kvaliteti sodelovanja med šolo in domom pripomore izobraževanje učiteljev. Znotraj sodobnega koncepta vzgoje in izobraževanja ni dovolj, če znanja učiteljev obsegajo le znanja določenega predmeta in didaktična znanja, ki jim omogočajo boljše poučevanje, temveč mora imeti učitelj tudi znanja s področja sodelovanja s starši (Vršnik Perše, 2014; Schleicher, 2018). Večinoma izobraževanje učiteljev vključuje le malo elementov sodelovanja s starši in komunikacije z njimi (Lemmer, 2011). V Sloveniji imamo dobro zastavljen izobraževalni sistem učiteljev, vendar si bodoči učitelji v času rednega pedagoškega izobraževanja ne pridobijo vsega potrebnega znanja za opravljanje nalog, s katerimi se bodo srečevali v praksi (Vršnik Perše, 2014). Tako med študijem ne pridobijo znanj in spretnosti, kako se odzvati, ko je treba staršem sporočiti neprijetne novice. Tega se lahko zares naučijo šele v konkretnih situacijah (Jensen in Jensen, 2011). Raziskave kažejo, da učitelji, ki se dodatno izobražujejo o sodelovanju s starši, postajajo bolj sproščeni in odprti v odnosih z njimi (Graham-Clay, 2005).

Pomemben, če ne najpomembnejši, dejavnik dobrega sodelovanja med učitelji in starši predstavljajo komunikacijske kompetence.

4 **Komunikacija**

4.1 **Definicija komunikacije**

Komunikacija je proces dveh ali več udeležencev, v katerem ti s pomočjo simbolov ali znakov preko medijev (govor, znaki, pismo ipd.) vstopajo direktno (iz oči v oči) ali indirektno (npr. preko elektronskega sporočila) v odnos (Six idr., 2007). Temeljni elementi komunikacije so sporočevalec, prejemnik, sporočilo in komunikacijska pot oz. kanal, ki omogoča prenos sporočila od pošiljatelja k prejemniku. Za prenos sporočila od sporočevalca do prejemnika mora obstajati dogovorjen kod znakov, ki so razumljivi obema. O uspešni komunikaciji med njima lahko govorimo, kadar oba komunikacijska partnerja znakom in simbolom pripišeta enak pomen, kar pomeni, da razumeta vsebino sporočila. Komunikacija pomeni socialno interakcijo, zato se v komunikaciji kaže način in kvaliteta odnosa med udeleženci komunikacije. Za kvaliteto komunikacije sta odgovorna tako sporočevalec kakor prejemnik (Vogel, 2013).

Na samo komunikacijo pomembno vplivajo različni dejavniki, med katerimi Six idr. (2007) posebej izpostavljajo naslednje: okolje, v katerem se komunikacija vrši; kontekst, v katerem se komunikacija odvija; situacija, v kateri se komunikacija odvija; individualne značilnosti oseb, ki so prisotne v komunikaciji, in akutne značilnosti situacije.

Najbolj ustrezno vedenje v komunikaciji predstavlja srednja pot med pasivnostjo in agresivnostjo in jo imenujemo asertivna komunikacija. Asertivnost pomeni, da na eleganten, verbalno neagresiven način sporočimo svoje želje, občutja, cilje, hkrati pa na isti način povemo, s čim se ne strinjamo, prav tako pa puščamo prostor za razpravo. Gre za sposobnost izražanja svojih občutkov in svojih pravic s spoštovanjem občutkov in pravic drugih (Six idr., 2007). Asertivna komunikacija pomeni komunikacijo, kjer posameznik upošteva in spoštuje sogovornika, prav tako pa se postavi za svoje potrebe in pravice. Gre za iskanje najboljše možne poti med svojim željami in željami drugih. Ne gre za težnjo k zmagi, temveč je cilj rešitev problema in najboljši možen rezultat za obe strani (Pipaš in Jaradat, 2010).

4.2 Komunikacija med šolo (učitelji) in domom (starši)

Komunikacija je ključnega pomena v vsakem učnem in vzgojnem procesu in predstavlja nepogrešljivo orodje pri izmenjavi informacij med samimi učitelji, med učitelji in učenci in seveda med učitelji in starši. Omogoča razvoj pozitivnega sodelovanja, prispeva k lažjemu reševanju problemov in boljšim učnim dosežkom učencev ter doseganju skupnega cilja staršev in učiteljev, ki se glasi »dobrobit otroka«. Komunikacija staršem omogoča, da so informirani o pomembnih šolskih zadevah njihovih otrok, kakor tudi, da sodelujejo pri dogovorih, ki zadevajo vzgojo in izobraževanje njihovih otrok. Z njeno pomočjo lahko učitelji nudijo družinam podporo in svetovanje pri vzgoji in šolskem delu doma. Po drugi strani pa omogoča učiteljem, da boljše spoznajo otroka in so informirani o dogajanju v družini (Sacher, 2008).

Redni kontakti med šolo in starši ter ohranjanje dobrega vzdušja med njimi sta po mnenju Sacher (2008) ključna elementa dobrega sodelovanja med šolo in starši.

Učitelji komunicirajo s starši na dveh ravneh: 1. na osebni ravni (kot posamezniki) in 2. na institucionalni ravni (kot predstavniki šole). Tako v komunikaciji med učitelji in starši potekata formalna komunikacija, ki temelji na strukturnih smernicah oz. normah (npr. skozi pozicijo in status vpletenih), in neformalna komunikacija, ki se razvija skozi izmenjevanje komunikacije med komunikacijskima partnerjema, saj v vsaki komunikaciji, torej tudi komunikaciji med učitelji in starši, nastajajo socialni odnosi, ki uradno niso natančno določeni. Komunikacija med učitelji in starši je lahko enosmerna ali dvosmerna. Namen enosmerne komunikacije je informativne narave in je večinoma opredeljena kot formalna komunikacija. Dvosmerna komunikacija je bistvenega pomena za uspešnost učencev in za uspešno sodelovanje med učitelji in starši, saj temelji na izmenjavi informacij, znanj in idej vseh vpletenih in je pogosto manj formalna (Graham-Clay, 2005).

V Sloveniji je v Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju (2011) v načelu sodelovanja strokovnih delavcev s starši poudarjeno, da je šola dolžna komunicirati s starši in jih obveščati o otrokovem napredku in učenju, saj le učinkovita informacija omogoča staršem, da pridobijo pomembne informacije o otrokovem delovanju v šoli in se vključujejo v šolo. Po drugi strani pa več avtorjev (Juul in Jensen, 2009) opozarja, da so tudi starši dolžni učiteljem sproti posredovati informacije o učencu, saj s tem

omogočajo, da učitelji pridobijo pomembne informacije o otrokovem delovanju v domačem okolju.

V Sloveniji vključenost staršev v šolsko delo ureja Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (v nadaljevanju ZOFVI). Ta predpisuje, da mora razrednik sodelovati s starši (63. člen ZOFVI). Nadalje 64. člen ZOFVI določa, da strokovni aktiv šole obravnava pripombe staršev, 119. člen ZOFVI pa med delovno obveznost učitelja prišteva sodelovanje s starši. Poleg tega je v 67. členu ZOFVI predvideno, da v šoli deluje svetovalna služba, ki med drugim svetuje učencem in staršem. Po raziskavi TALIS 2018 učitelji v Sloveniji, ki poučujejo od 6. do 9. razreda porabijo povprečno za komunikacijo in sodelovanje s starši ali skrbniki 1,8 ure na teden, OECD povprečje znaša 1,4 ure na teden. Ravnatelji za sodelovanje s starši ali skrbniki porabijo 8,2 % vsega delovnega časa, OECD povprečje znaša 10,3 % (Schmich in Itzlinger-Bruneforth, 2019).

Tako način komunikacije kakor tudi izbrana vrsta komunikacijskega kanala, preko katerega se odvija komunikacija med učitelji in starši, vpliva na kakovost sodelovanja med njimi. V zadnjih letih je zaznati porast komunikacije med učitelji in starši s pomočjo sodobnih tehnologij (Can, 2016; Graham-Clay, 2005). Sem spadajo spletne šolske strani, elektronska pošta, starševski portali, mobilne aplikacije, glasovna sporočila, programi oz. aplikacije, ki jih uporabljajo šole med drugim tudi za elektronsko komunikacijo s starši (npr. e-asistent). Prednost elektronske komunikacije je v tem, da starši in učitelji niso omejeni s časom in lokacijo (Thompson idr., 2015). Raziskava Can (2016) je ugotovila pozitiven prispevek elektronskih načinov komuniciranja na sodelovanje med učitelji in starši. Prav tako je ista raziskava ugotovila, da med vsemi elektronskimi kanali, ki jih imajo učitelji in starši na voljo, najpogosteje uporabljajo elektronska sporočila. Opozoriti je potrebno na raziskavo Thompson idr. (2015), ki ugotavlja, da imajo učitelji pomanjkljivo znanje glede uporabe novih tehnologij. Prav tako pa se tudi dogaja, da vsi starši nimajo dostopa do uporabe novih tehnologij komunikacije, kakor tudi, da jih nekateri med njimi ne znajo uporabljati.

Še posebej so lahko šole in učitelji v Sloveniji (in po svetu) v času, ko je svet zajela epidemija COVID-19, preizkusili pestrost raznovrstnih oblik sodelovanja in komunikacije na daljavo in se soočili s tem povezanimi izzivi (spletne učilnice, video konference, elektronska sporočila). Če smo že bili »prisiljenik« v šolanje na daljavo, je

iz dveh razlogov smiselna poglobljena analiza njegovih učinkov: 1. zaradi sprejemanja dobrih strokovnih odločitev v primeru, da se v prihodnosti znajdemo v podobni situaciji (kar smo se tekom drugega vala epidemije tudi že), in 2. da lahko strokovno presojamo prednosti in slabosti uporabe različnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij pri sodelovanju z učenci in s starši in jih prenesemo na čas brez epidemije.

4.2 Komunikacijske kompetence učitelja

Za uspešno komunikacijo s starši učitelj potrebuje predvsem dobre komunikacijske kompetence. Six idr. (2007) komunikacijske kompetence definirajo kot primerno prilagoditev komunikacije dani situaciji in socialnemu kontekstu.

Hertzsch in Schneider (2013) naštevata naslednje značilnosti posameznika, ki je komunikacijsko kompetenten:

1. poseduje znanje o verbalnih formulacijah in o specifičnih ritualih, ki so značilni za neko situacijo (npr. uvodni pozdrav staršev),
2. ima spretnosti, ki so potrebne, da lahko uporabi znanje (npr. sposobnost pokazati staršem v pogovorih svoje čustva)
3. ima motivacijo, da predhodno znanje in sposobnosti uporabi (npr. biti dostopen za starše na govornih urah, sodelovanje na različnih prireditvah za starše).

Komunikacijske kompetence so ključne za udeležbo v družbenem življenju, uspeh na delovnem mestu in v zasebnem življenju. Za nekoga, ki ima dobre komunikacijske kompetence, je značilno, da uporablja ustrezne strategije komuniciranja, zna dobro govoriti in poslušati, se zna prilagajati trenutni situaciji in komunikacijskim partnerjem, hitro prepoznati konflikte in nesporazume in jih zna konstruktivno reševati. Komunikacijske kompetence se vežejo na relacijo in se tako zmeraj kažejo v odnosu z drugimi, v odnosu s komunikacijskim partnerjem. Bistveno za presojo, ali nekdo poseduje komunikacijske kompetence ali ne, je, ali ga komunikacijski partner sprejema/upošteva (Vogel, 2013).

Komunikacijske kompetence omogočajo boljše razumevanje in medsebojno sodelovanje učiteljev in staršev, drug od drugega pa se lahko preko komunikacije tudi veliko naučijo, zlasti pa pridobivajo dodatna vedenja o otrocih. Predstavljajo

povezavo med učitelji in starši, poleg tega določajo kvaliteto te povezave, ki je v veliki meri odvisna od profesionalne usposobljenosti učitelja. Profesionalno usposabljanje se namreč ne navezuje samo na vsebinsko in didaktično-metodično znanje, temveč obsega tudi ključne učiteljske kompetence. Le-te učitelj pridobi v času študija in pripravništva ter nadaljnega izobraževanja in usposabljanja. V zadnjih dveh desetletjih se vse bolj kaže potreba učiteljev po znanju in spretnostih, ki bi jim omogočile uspešno komunikacijo s starši (Vršnik Perše, 2014). Žal pa Lemmer (2011) ugotavlja, da so komunikacijske kompetence tiste, ki so tako v rednem, kakor nadaljnjem izobraževanju učiteljev nemalokrat zapostavljene.

Uspešna komunikacija učitelja s starši omogoča vzpostavljanje zaupljivega odnosa, kar pripelje do tega, da se lahko učitelj zanese na starše in jih ceni kot pomembne partnerje v procesu vzgoje in izobraževanja.

5 Zaključek

Družina in šola imata pri razvoju otroka osrednje mesto. Rečemo lahko, da sta eksistenčnega pomena za razvoj človeka, zaradi tega je pomembno, da se obe instituciji zavedata koristi njunega sodelovanja. Sodelovanje med šolo in domom ne sme potekati samo zaradi zakonskih zahtev, temveč mora izhajati iz pedagoških spoznanj, da s tovrstnim sodelovanjem otroku omogočamo optimalni razvoj in uspeh. Slednje bomo dosegli, v kolikor bosta šola in dom težila k razvoju partnerskega sodelovanja, ki temelji na demokratičnih odnosih in dialogu med šolo in domom. To je mogoče doseči, če učitelji kot osrednji predstavniki šole posedujejo strokovne, komunikacijske in organizacijsko-administrativne kompetence. Med vsemi naštetimi kompetencami učitelja za dobro sodelovanje s starši izpostavljam komunikacijske kompetence kot tiste, ki predstavljajo osnovo za gradnjo dobrega sodelovanja med šolo (učitelji) in starši. Za učitelja, ki ima dobre komunikacijske kompetence, je značilno, da uporablja ustrezne strategije komuniciranja, zna dobro govoriti in poslušati, se zna prilagajati trenutni situaciji in komunikacijskim partnerjem, hitro prepozna konflikte in nesporazume in jih zna konstruktivno reševati. V kolikor šole strmijo k razvoju posameznikov z naštetimi komunikacijskimi kompetencami, lahko brezskrbno zrejo v prihodnost ne samo na področju sodelovanja s starši, temveč tudi širše.

Literatura

- Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji. (2011). Krek, J. in Metljak, M. (ur.) Ljubljana: Zavod RS za šolstvo in šport.
- Betz, T. (2015). Das Ideal der Bildungs- und Erziehungspartnerschaft. Kritische Fragen an eine verstärkte Zusammenarbeit zwischen Kindertageseinrichtungen, Grundschulen und Familien. Frankfurt am Main: Bertelsmann Stiftung.
- Boonk, L., Gijssels, H.J.M., Ritzen, H., Brand-Gruwel, S. (2018). A review of the relationship between parental involvement indicators and academic achievement. *Educational Research Review*, 24, 10–30.
- Can, M.H. (2016). Use of mobile application: Means of communication between Parents and Class Teacher. *World Journal on Educational Tehnology: Current Issues*, 8(3), 252–257.
- Creemers, B.P.M. in Kyriakides, L. (2013). Dinamični model učinkovitosti izobraževanja. O oblikovanju politike, teorije in prakse v sodobnih šolah. Ljubljana: Državni izpiti center.
- Graham-Clay, S. (2005). Communicating with Parents: Strategies for Teachers. *School Community Journal*, 15(1), 117–129.
- Hertzsch, H. in Schneider, F.M. (2013). Kommunikationskompetenz von Lehrkräften an Schulen. V Vogel, I. (ur.). *Kommunikation in der Schule* (str. 73–95). Bad Heilbrunn: Verlag Julius Klinkhardt.
- Možina, D. (2008) Evropsko pogodbeno pravo, škatle za orodje in modri gumbi. *Podjetje in delo*, 34(8), str. 1695–1717.
- Hornby, G. (2000). *Improving Parental Involvement*. London in New York: Cassell.
- Jensen, E. in Jensen, H. (2011). *Dialog s starši*. Ljubljana: Inštitut za sodobno družino Manami.
- Juul, J. in Jensen, H. (2009). *Od poslušnosti do odgovornosti*. Radovljica: Didakta.
- Kalin, J., Resman, M., Šteh, B., Mrvar, P., Govekar-Okoliš, M. in Mažgon, J. (2009). Izzivi in smernice kakovostnega sodelovanja med šolo in starši. Ljubljana: Znanstvena založna Filozofske fakultete.
- Košir, K. (2013). *Socialni odnosi v šoli*. Maribor: Subkulturni azil.
- Krumm, V. (2001). Das Verhältnis von Elternhaus und Schule. V Roth, L. (ur.), *Pädagogik. Handbuch für Studium und Praxis* (2. überarbeitete und erweiterte Auflage) (str. 1016–1029). München: Oldenburg Wissenschaftsverlag.
- Lemmer, E.M. (2012): Who's doing the talking? Teacher and parent experiences of parent-teacher conferences. *South African Journal of Education*, 32(1), 83–96.
- Lewis, L.L., Kim, Y.A. in Bey, J.A. (2011). Teaching practices and strategies to involve inner-city parents at home and in the school. *Teaching and Teacher Education: An International Journal of Research and Studies*, 27(1), 221–234.

- Marentič Požarnik, B. (2007). Vloga mentorjev pri spodbujanju profesionalne rasti študentov – prihodnjih učiteljev. V Peklaj, C. (ur.), *Mentorstvo in profesionalna rast učiteljev* (str. 5–15). Ljubljana: Center za pedagoško izobraževanje Filozofske fakultete.
- Marinšek, S. (2006). Učitelji in starši – na istem ali na nasprotnem bregu? Usposabljanje ravnateljev za spremljanje in usmerjanje sodelovanja med učitelji. Ljubljana: Šola za ravnatelje.
- Peklaj, C. (2006). Definiranje učiteljevih kompetenc – začetni koraki za prenovu pedagoškega študija. V Peklaj, C. (ur.), *Teorija in praksa v izobraževanju učiteljev* (str. 19–28). Ljubljana: Center za pedagoško izobraževanje Filozofske fakultete.
- Pipaš, M.D. in Jaradat, M. (2010). Assertive Communication Skills. *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*, 2(12), 649–656.
- Puklek Levpušček, B. (2007). Vloga mentorja pri spodbujanju profesionalne rasti študentov – prihodnjih učiteljev. V Peklaj, C. (ur.), *Mentorstvo in profesionalna rast učiteljev* (str. 7–48). Ljubljana: Center za pedagoško izobraževanje Filozofske fakultete.
- Sacher, W. (2008). *Elternarbeit. Gestaltungsmöglichkeiten und Grundlagen für alle Schularten*. Bad Heilbrunn: Verlag Julius Klinkhardt.
- Schmich, J. in Itzlinger-Bruneforth, U. (2019). TALIS 2018. Band 1. Rahmenbedingungen des schulischen Lehrens und Lernens aus Sicht von Lehrkräften und Schulleitungen im internationalen Vergleich. Graz: Leykam.
- Six, U., Gleich, U. in Gimmler, R. (2007). *Kommunikationspsychologie – Medienpsychologie*. Lehrbuch. Weinheim: Beltz PVU.
- Šteh, B. in Kalin, J. (2011). Building partner cooperation between teachers and parents. *CEPS Journal*, 1(4), 81–101.
- Thompson, B.C., Mazer, J.P. in Grady, E.F. (2015). The Changing Nature of Parent-Teacher Communication: Mode Selection in the Smartphone Era. *Communication Education*, 64(2), 187–207.
- Vogel, I. (2013). *Kommunikation in der Schule*. Bad Heilbrunn: Verlag Julius Klinkhardt.
- Vršnik Perše, T. (2014). Kontekstualiziranje (ne)uspešnosti poučevanja in učne (ne)uspešnosti. V Štremfel, A. (ur.), *Učna (ne)uspešnost: pogledi, pristopi, izzivi* (str. 111–131). Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI), Uradni list RS, št. 16/07 – UPB, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16, 49/16 – popr. in 25/17 – ZVaj.
- Wild, E. in Lorenz, F. (2010). *Elternhaus und Schule*. Wien: Ferdinand Schöningh.